

NOGMAALS HET KOLEN-VRAAGSTUK.

In den loop van 1898, merkbaar vooral in het laatste kwartaal, is eene kleine stijging in de prijzen van de steenkolen begonnen, die in 1899 nog grootere afmetingen heeft aangenomen en waarvan het einde op dit oogenblik nog niet te voorzien is. De eerste en voornaamste oorzaak ligt in de meerdere vraag door de nijverheid. Met name heerscht in de ijzer- en staal-industrie sedert 1898 een ongewone bedrijvigheid en dientengevolge zijn, in verband met de duurdere kolen, ook de prijzen van de meest gebruikte metalen, zelfs die van koper, tin, lood, enz. gerezen.

Door werkstakingen in vele mijnen (Boheme, Frankrijk, België) zijn de kolenvrijzen nog meer gestegen en eindelijk kwam hierbij nog in Oct. '99 de Engelsch-Zuid-Afrikaansche oorlog, waardoor ten behoeve van de transportschepen, aanzienlijke hoeveelheden kool aan de toch reeds schaars voorziene markt onttrokken worden. Voor het voeren van dien rampzaligen krijg is tevens veel ijzer en staal noodig, 't geen ook weer veel kool verslindt.

Hoe aanzienlijk de rijzing is, die natuurlijk overal gevoeld wordt, kan blijken uit de volgende prijzen, die voor de ton aan de mijn betaald zijn in de bekkens van Noord-Frankrijk:

1898:	1ste kwart. —	2de kwart. —	3de kwart. —	4de kwart. —
	11,50 frs.—	12 frs.—	12,50 frs.—	14,50 frs.—
1899:	14,42 frs.—	15,67 frs.—	16,67 frs.—	18,17 frs.—

De tegenwoordige schaarschte en hooge prijzen hebben opnieuw de aandacht gevestigd op het kolenvraagstuk en bij sommigen, met name in Engeland, de vrees doen ontstaan, dat reeds nu voor goed het tijdperk zou zijn aangebroken, waarop het brood der nijverheid ons schaarscher zal worden toegemeten, om ons ten slotte geheel te begeven. Doch zoover is het nog niet en, evenals in 1873 en 1891, mag men verwachten, dat de tegenwoordige schaarschte slechts een tijdelijke zal zijn. Het is waar, dat de nijverheid nog steeds klimmende eischen stelt, maar, al zal het eind den last dragen, tot nog toe komen er nog steeds nieuwe produceerende landen bij. Rusland, dat in '55 nog slechts 153000 ton opleverde, heeft in 1897 zijn

productie tot bijna $9\frac{3}{4}$ millioen opgevoerd. De oppervlakte zijner mijnen zijn drie maal grooter dan die van Groot-Brittannië. Die kolen worden evenwel tot nog toe grootendeels in het eigen land verbruikt, waarvan de industrie sterk vooruitgaande is. De Vereenigde Staten hebben in 16 jaar hun opbrengst (1882: 88,25 millioen; '98: 196,5 millioen) meer dan verdubbeld. De amerikaansche bekkens zijn belangrijk grooter dan de engelsche, terwijl die in China zeker niet kleiner zijn.

Men ziet dus, voorloopig zal er nog geen gebrek zijn. Doch wel zal de kolenindustrie zich verplaatsen: Engeland, dat met zijn 202 millioen ton in 1898 en 220 in '99 nu nog de voornaamste producent is, zal vermoedelijk binnen kort door de Vereenigde Staten overvleugeld worden. De uitvoer van deze laatste naar de westkust van Afrika, naar Brazilië, Uruguay en Argentinie neemt toe, ten koste van Engeland, dat zijn uitvoer naar genoemde landen ziet verminderen. Nog slechts met moeite houden de eigenaars der Britsche mijnen de concurrentie eenigszins staande tegen het goedkoop producerend Amerika en wel door wat men »afroemen» noemt, d. i. de gemakkelijkst ontginbare lagen op te gebruiken en de dieper liggende, die meer kosten eischen, onaangeroerd te laten.

Doch al zal Engeland over eenigen tijd ophouden de voornaamste kolenmarkt te zijn, op het continent zal men dat wel met droge oogen aanzien, te meer omdat de totale opbrengst der geheele wereld vooreerst nog wel voldoende zal blijven.

Toch is het goed dat door de tegenwoordige schaarschte op nieuw de aandacht gevestigd wordt op de roekelooze wijze, waarop het in de kolen opgehoopte arbeidsvermogen door ons verbruikt wordt. De voorname reden waarom dit geschiedt is, gelijk men weet, gelegen in de gemakkelijke van vervoer; kolen laten zich overal heenbrengen en in alle verlangde hoeveelheden kan men elk oogenblik de daarin voorhandene chemische energie in warmte en deze in andere energie-vormen omzetten. Wegens de veranderlijkheid van den wind, waarvan wij richting en sterkte niet in onze macht hebben, is de verwisseling van windmolens en zeilschepen tegen stoommolens en stoombooten een verbetering, doch, beschouwd uit het oogpunt van zuinig huishouden met de energie door de natuur ter onzer beschikking gesteld, is het een achteruitgang. Om gelijke reden zijn de reeds lang geleden uitgedachte zon-werktuigen, die de stralende ener-

gie der zon ten nutte maken, niet in gebruik gekomen.¹ De eenige energie-vorm, buiten de kool, waarvan tegenwoordig een toenemend gebruik wordt gemaakt, is die van het vallend water in bergstreken. Behalve dat het daar nog altijd, gelijk van ouds, voor het drijven van molens dient, wordt het meer en meer gebezigd ter voortbrenging van elektrische energie. Volgens de »*Revue internationale*», werd in '98 daartoe 20.000 paardekracht aan den Niagara onttrokken, wat in '99 tot het dubbele, 40.000 p. k., steeg. Doch in Zwitserland werd in gelijk tijdperk de aan stroomend water ten behoeve der nijverheid ontleende energie zelfs vertiendubbeld, daar het van 10,000 tot 100,000 p. k. klom. Dit geschiedde (1899) in 70 hydraulisch-electrische stations, waarvan 33 den stroom gebruikten voor electrisch licht, 23 voor beweegkracht en 14 voor beide. Die voor beweegkracht gaven bovendien stroom af aan eenige electro-chemische fabrieken. Doch is dit laatste nu nog bijzaak, het vooruitzicht bestaat, dat dit langzamerhand hoofdzaak zal worden en men aan 't einde der 20ste eeuw elken waterval op die wijze nuttig zal gebruiken.

Dit altijd onder voorbehoud, dat men inmiddels in de lage landen aan de zee niet het middel vindt, om van eb en vloed gebruik te maken, of ook in de kolendistricten het middel om de door verbranding van de kool voortgebrachte warmte direct in electriciteit om te zetten, wat een verbazende bezuiniging zou zijn.

R. S. Tj. M.

¹ Zie *Abb. der Nat.*, 1876, 94